

PRIJAZNOST IN LEPO VEDENJE

»Kako prijazen otrok. Tako lepo je biti v njegovi družbi.« Starši zelo radi slišijo taka mnenja o svojih otrocih. Od kod pa se te odlike vzamejo? Veliko prispeva otrokov **temperament**, ki je prirojen, prijaznosti in vljudnosti pa otroka lahko tudi **naučimo**.

1.) OTROKA ZAČNIMO UČITI LEPEGA VEDENJA ŽE ZGODAJ

Kdaj je to zgodaj? Že kmalu po rojstvu. Truditi se moramo, da z otrokom govorimo umirjeno, ga učimo obzirnosti, ne povzdiguje glas. Že dveletniki znajo reči prosim in hvala. Čeprav malčki še ne razumejo pomena teh besed, kmalu ugotovijo, da prosim rečemo, ko nekaj želimo in hvala, ko nekaj dobimo. Večkrat ko otrok sliši določeno besedo, večji pomen ji pripisuje. Enako je z učenjem pozdravljanja.

2.) BODIMO VZOR LEPEGA VEDENJA

Med **2. in 4. letom otroci posnemajo bolj kot kadarkoli**. Govorijo tisto, kar slišijo, zato moramo biti previdni, kako govorimo z otrokom. Naj otrok vsak dan iz naših ust sliši prijazne besede. Recimo, da v trgovini stojimo za gospo, ki se trudi zložiti stvari na tekoči trak. Kako se bomo odzvali? Bomo zagodrnjali ali vprašali, če ji lahko pomagamo? Na cesti je gneča. Kaj storimo – smo potrpežljivi ali bentimo in stresamo jezo na sovoznike? Otroek je kot spužva in vpija naše besede in odzive. Še posebej pazimo, da v prisotnosti otrok ne preklinjamo!

3.) NE ZAHTEVAJMO LEPEGA VEDENJA NA SILO

Otroka ne učimo lepega vedenja tako, kot bi bil psiček: »Če boš rekel čarobno besedo, ti bom dal kosilo.« S tem tvegamo, da otrok zasovraži vljudne besede, še preden razume njihov pomen. Kadar otroka opomnimo, da nas mora za nekaj prositi, lahko to naredimo na vljuden način, npr.: »Veš, če res želiš, da neham delati za računalnikom ter vstanem in ti pomagam poiskati medvedka, bi bilo prav, če bi rekel prosim.«

4.) NAUČIMO OTROKA BONTONA ZA MIZO

Vaš otrok bo do svojega 18. leta pojedel približno 20 000 obrokov – to pomeni, da je jedilnica zelo primeren prostor za učenje, tudi tega, kako se je treba pogovarjati. Otroka naučimo, kako se olikano uporablja jedilni pribor, prtičke. Ko se pogovarjamo za mizo, gledamo sogovornika v oči in z zanimanjem poslušamo njegovo pripovedovanje. Pri jedi ne godrnjamo in momljamo, saj nas bo otrok posnemal. Lepo je, če se družina vsakodnevno zbere za mizo in pogovori. Za mizo se lahko razreši marsikatera težava.

5.) OTROKA NAUČIMO ZAHVALE, KO DOBI DARILO

Pred rojstnodnevnim praznovanjem lahko otroka poučimo, da se gosta in darilo sprejme z nasmeškom in se za darilo obvezno zahvali. Oseba, ki darilo prinaša, je namreč vložila svoj čas, trud in morda tudi denar, da nam ga je lahko prinesla. Lahko

otroka naučimo tudi, da v zahvalo naredi posebno uslugo, npr. nariše risbico prijazni teti, ki ga je obdarovala.

6.) VLJUDNO POPRAVLJANJE

Starši včasih grajajo otrokovo grdo vedenje tako, da ga nevljudno popravljajo: »Da mi to igračo takoj odneseš bratu nazaj!« »Si že kdaj slišal za oliko, mladi mož?« Včasih si lahko pomagamo z besedo **»resno mislim«**. Ni pa to vedno najboljša rešitev. Zahtevo lahko izrazimo tudi tako:

»Bilo bi zelo prijazno od tebe, če ...«

»Naslednjič bi bilo bolje, če bi ...«

»Želim, da bi naslednjič rekel ...«

»Misliš, da je kakšen boljši način, da bi to lahko obvladal?«

»Se spomniš, ko sva se zadnjič pogovarjala ...«

»Opazila sem, da si rekel ...«

Boljše kot grajanje otroka je opominjanje. Uporabljajmo **prvo osebo množine**: »Tako se vedemo in govorimo pri nas doma.«

7.) OLIKA PRI TELEFONU

Otroku ni samoumevno, kako poteka telefonski pogovor. Povedati mu moramo, da se najprej predstavi. Če osebe, ki jo klicatelj želi, ni doma, mora reči: »Ne, ni je doma, ji kaj sporočim?« Prav tako mlajšemu otroku pojasnimo, da oseba na drugi strani linije ne bo razumela, če bo v odgovor samo odkimal ali prikimal z glavo.

8.) OTROKU POJASNIMO, ZAKAJ SE JE TREBA LEPO VESTI

Otroku lepo vedenje ni samoumevno, niti ne razume sam od sebe, zakaj se mora lepo vesti. Opozorimo ga, da se **dobro počutimo, če so drugi prijazni do nas**. »Ko ti je Manca pomagala pospraviti igrače, kako si se počutil?« Otrokom, ki so deležni prijaznosti in vljudnosti, je ta občutek všeč in želijo biti tudi sami prijazni do drugih. Otrok morda še ne razume, kaj pomeni, če nekemu damo roko in rečemo: »Moje sožalje.« Pojasnimo mu, v katerih okoliščinah je to smiselno reči.

9.) OTROKA NAUČIMO UMETNOSTI OPRAVIČEVANJA

Najlažje ga tega naučimo, če tudi sami kdaj **priznamo svojo zmožo** in se mu **iz srca opravičimo**. Besede »oprosti« ne izrečemo otroku kar mimogrede. Čutiti mora, da res tako mislimo in da nam je iskreno žal. Otroka pogledamo v oči, mu položimo roko na ramo in govorimo iz srca. Lahko ga tudi objamemo. Če se starši opravičijo, svojim otrokom na ta način pokažejo, da se vsak kdaj zmoti in si zasluži novo priložnost.

»Čeprav odločenost, da bomo prijazni, ni odgovor na vse gorje sveta, pa moramo nekje začeti.«

(Chuck Wall, profesor menedžmenta in medčloveških odnosov)

Pripravila: svetovalna delavka Sabina Žnidaršič, univ. dipl. psih.